

SMS Najade tartályhajó

(Tévesen torpedónaszád, kutatóhajó, szállítóhajó, cirkáló)
(Sitnica 1925-től, Curzola 1941-től, majd megint Sitnica, Vis 1945-től, PB21-Miner tartályhajó 1962-ig) A hajó kutatását megnehezíti, hogy a Najade egy igen gyakori hajónév.

Vízkesztorítása: standard 370 t, tervezési 554 t,²⁴⁹⁰ teljes 620 t

Hossza:

Hossza a merőlegesek között: 47,70 m

Legnagyobb hossza: 51,40 m

Szélessége: 7,82 m

Merülése: 3,02-4,02 m

Meghajtása: 1 db függőleges 3 hengeres, háromszoros expanziójú gőzgép, amely az elbingi Schichau gyárban készült

2 db hengeres azán

1 db jobbra forgó, 2,40 m átmérőjű, 4 lapátos hajócsavar

Teljesítménye: 546 LE 1891-ben

500 LE 1920-tól (560 LE 1945 után)

Sebessége: 11,89 csomó 134-es fordulatszámon 1891-ben

9 csomó 1920-tól

Üzemanyaga: 134 tonna szén

Személyzete: 2 tiszt és 27 tengerész 1907-ben.

Fegyverzete 1914 után:

4 db 4,7 cm-es L/44-es gyorstüzelő ágyú

2 db géppuska²⁴⁹¹

Fegyverzete a Jugoszláv időszakban:

4 d. 7,7 cm-es löveg

Épült: Elbing (Németország, ma Lengyelország), Schichau Hajógyár

Tervezte: Victor Lollok

Hajó tervszám: 448

Építési költsége: 381 602 korona

Víztartó-hajó («Najade») leparoló készülékkel, a 200.000 frt az összes szükséglete.²⁴⁹²

Építés kezdete: 1891.04.03.

Vízrebocsátása: 1891.08.12.

Elkészült: 1891.12.04.

Üzembe helyezték: 1891.12.05.

²⁴⁹⁰ Kincses Kalendárium, 1900 Tengeri haderő

²⁴⁹¹ <https://www.paluba.info/smf/index.php?topic=9926.0;wap2>

²⁴⁹² Budapesti Közlöny, 25. évfolyam, 1891-12-16 / 287. szám

A Najade (a görög mitológiában tavaszi Nimfa vagy Hableány) volt a K.U.K tengerészet harmadik hajója, ami ezt a nevet kapta. Az első egy felfegyverzett uszály (peniche) volt 1823-1839 között, a második szintén egy felfegyverzett uszály (peniche) volt 1839/1841-1891-ig, majd más néven 1911-ig szolgálatban maradt.

1891.

„(Új hadihajó.) Mint egy danzigi távirat jelenti, két tiszt vezetése alatt egy osztrák-magyar tengerészcsapat érkezett oda, hogy átvegye a Najadé nevű új hadihajót, amely most készült el egy ottani hajógyárban. A matrózok egyike tegnap leesett a hajóról és belefulladt a Visztulába.”²⁴⁹³

1891.12.05-én kifutott Elbingből Pola felé.

1891.12.19-én elhagyta Neufahrwassert (ma Gdańsk-Nowy kikötő).

1891.12.21-27-én Frederikshavn (Dánia) következett.

1892.

1892.01.02-12-én volt Dartmouthban.

1892.01.17-22-én Vigo következett.

1892.01.25-1892.02.04-én járt Cartagenában.

A »Najade« nevű osztrák-magyar hadihajó Danzigból Pola felé indult. Azóta sem a hajóról, sem a legénységről nem érkezett hír. Azt hiszik, hogy a harmincöt főnyi legénység a tengeren elveszett. A »Najade« nevű osztrák-magyar hadihajó Danzigból Pola felé indult. Azóta sem a hajóról, sem a legénységről nem érkezett hír. Azt hiszik, hogy a harmincöt főnyi legénység a tengeren elveszett.²⁴⁹⁴

1892.02.07-13 között volt Palermóban.

A »Najade« e hó 4-én teljesen épen indult el a Cartagenából Palermóba, ahová tegnap délután érkezett. A hajón mindenki teljesen jól érzi magát és minden rendben van.²⁴⁹⁵

Az út során felkereste Castelnovo-t is.²⁴⁹⁶

1892.02.16-19 között kereste fel Herceg Novit.

1892.02.20-án érkezett meg Polába.

Az 1892 júliusi hadgyakorlat résztvevői közé sorolták be.²⁴⁹⁷

1893-ben anyagokat és ellátmányt szállított az adriai szigeteken lévő megfigyelőállomásokra.

1897-ben kiképző utakat tett mérnökhallgatókkal.

1898-ban térképészeti felmérő utakat tett a Panzano öbölben és a lagúnavidéken. Ez után Littoral partjait térképezték fel róla.

1899-ben Montenegró és Albánia vizeit térképezték fel.

1900-ban Dalmáciában, a Kvarner öblöt és Isztria partvidékét térképezték fel.

1903 és **1904**-ben ellátmányszállításokat végzett.

²⁴⁹³ Budapesti Hírlap, 11. évfolyam, 1891-12-11 / 340. szám

²⁴⁹⁴ Budapest, 16. évfolyam, 1892-02-08 / 39. szám

²⁴⁹⁵ Pesti Napló esti kiadás, 43. évfolyam, 1892-02-08 / 39. szám

Neue Freie Presse, Februar 1892-02-08

²⁴⁹⁶ <https://old.kuk-kriegsmarine.it/navi/navi-appoggio/najade/scheda-nave-de.html>

²⁴⁹⁷ Magyar Génius, 1. évfolyam, 1892-03-13 / 11. szám

(Ahol nincsen víz.) Az Isztriai félszigeten, mint Triesztből jelentik, ismét nagyon érezhető a víz hiánya. A helytartóságon tegnap értekezlet volt, amely erről a kérdéstről tanácskozott. Különösen Umago, Cittanova, Rovigno, Canfanaro, Gimino és Dignano helységek nagyon szenvednek a vízhiány miatt. Hogy a bajon segíteni lehessen, a tengerészeti hatóság a Najade és Nymphe hadihajókat, a Lloydtársaság pedig egy nagy bárkát bocsátott a helytartóság rendelkezésére. Az osztrák államvasutak igazgatósága oly helységek részére, amelyeket a tengerről nem lehet megközelíteni, négy vízszállító vasúti kocsiban küld vizet.²⁴⁹⁸

1905-ben az adriai új megfigyelőállomások létesítésében vett részt.

1907-ben új felméréseket végzett Észak-Dalmácia partvidékén és a dalmát partok mentén.

1910 és 1911-ben szállítóhajóként alkalmazták az Adriai szigetvilág vízellátásához.

1910-ben az osztrák és olasz Adriakutató társaság az Adriai-tenger kutatását irányította oceanográfusok és biológusok bevonásával. A kutatásért Wilhelm von Kesslitz (utóbb tengernagy) volt a felelős.²⁵⁰⁰

1911.

1911.02.24-én Polából áthajózott Triesztbe, felszerelés végett. A hajón könnyen el lehetett helyezni a szükséges kabinokat, a fedélzetén pedig a tágas laboratóriumot, valamint több terjedelmes szekrényt a halászsákmány osztályozására és egy nagy dinamógépet. A laboratórium közelében a hajó falán állították föl a mérőeszközök leeresztésére szolgáló kézi csigákat (dobokat), amelyek közül egy a biológusok, három a hidrográfusok rendelkezésére állott. Itt foglalt helyet a biológiai célokra szolgáló Thomsonféle mélységmérő kézi csigája is, míg a hajó közepén a nagyobb mélységek mérésénél használt és a dinamó által hajtott csiga állott.²⁵⁰¹ A „Najade” útját a velencei konferencia megállapodásai irányították. A konferencia kijelölte a keresztszelvényeket, amelyek mentén a kutatások történnek. Nyolc szelvényt állapított meg, amelyek közül négy az olasz, négy az osztrák expedíciók kutatási körébe tartozik. A szelvények a következők: I. Velence—Rovigno (olasz), II. Ravenna—Lussinpiccolo (osztrák), III. Ancona—Punta Bianche (olasz), IV. Ortona—Rogoznica (osztrák), V. Vieste—Lagostini (osztrák), VI. Bari—Ragusa (olasz), VII. Brindisi—legnagyobb mélység—Durazzo (osztrák), VIII. Otranto—Kap Linguetta (olasz). Megállapodás történt arra nézve is, hogy a kutatások a másik állam partjaitól legalább 10 tengeri mértföldnyire kezdhetők csak el és hogy az idegen kikötőt csak a végső szükség esetében kereshetik föl a kutató hajók. A „Najade” hét úgynevezett „terminus-útvonal” számolt már eddig be az osztrák Adria-egyesület a

²⁴⁹⁸ Budapesti Hírlap, 23. évfolyam, 1903-09-10 / 248. szám

²⁴⁹⁹ <https://kuk-kriegsmarine.it/navi/navi-appoggio/najade-862/>

²⁵⁰⁰ https://www.biographien.ac.at/oeb1/oeb1_K/Kesslitz_Wilhelm_1862_1944.xml

²⁵⁰¹ Gonda Béla szerk.: A Tenger 3. évfolyam 1913. 9. szám

„Mitteilungen der k. k. Geographischen Gesellschaft" hasábjain és az egyesület kiadásában megjelenő „Berichte über die Terminfahrten" két kötetében. Az osztrák terminus-utak, amelyeknek eredményeit már közölték, a következők: I. 1911. február 25-től március 7-ig (10 nap); II. 1911. május 16-tól június 4-ig (19 nap); III. 1911. augusztus 16-tól szeptember 5-ig (20 nap); IV. 1911. november 16-tól december 8-ig (22 nap); V. 1912. február 16-tól március 11-ig (23 nap); VI. 1912. május 17-től június 13-ig (25 nap); VII. 1912. augusztus 16-tól szeptember 11-ig (26 nap). Mindegyik terminusúton Gottstein korvettkapitány volt a Najade parancsnoka. Az expedíciók vezetője az első és a harmadik úton Brückner egyetemi tanár, a többi úton pedig Kesslitz fregattkapitány, az Adria-bizottság tagja volt. A biológiai megfigyelések élén minden alkalommal Cori egyetemi tanár állott, a hidrográfiai vizsgálatok vezetője Grund egyetemi tanár volt, a meteorológiai mérések pedig Kesslitz irányítása mellett történtek. A botanikai megfigyeléseket az első két úton Cammerloher, a trieszti zoológiai állomás asszisztense, a másik öt úton pedig Schiller trieszti egyetemi tanár végezte.²⁵⁰²

Triesztből táviratozzák. Az Adria kutatására kiküldött Najadé hadihajó tudományos megfigyelésekre itt időzik. A hajó valószínűleg ma este indul el Ravenna felé. A legközelebbi időre nyolc czirkáló utat vettek tervbe oceánográfiai, biológiai és meteorológiai megfigyelések céljából. Egyidejűleg a Cyklop hadihajó is megkezdi megfigyelő körútjait. Ezzel megkezdődik az 1910-ben Velencében az olaszokkal megállapított tervszerű tudományos Adriakutatás.²⁵⁰³

„Trieszt, 1911.05.17. Ma délután 5 órakor kezdte meg a Najade hadihajó ezévi **második természettudományi kutató útját** az Adriai tenger keleti partjain. Az utazás körülbelül három hétig tart.”²⁵⁰⁴

1911 nyarán, részt vett biológiai és hidrográfiai felmérésekben Dalmáciában. Évente négy alkalommal szállított ivóvizet a dalmát partvidék közégségeibe. Az 1911-es expedíció eredményeit Leidenfrost Gyula halbiológus, Kék Adria és Keserű tenger könyvei mutatták be.²⁵⁰⁵ A Keserű tenger című kötet 1936-ban Budapesten jelent meg a Franklin-Társulata Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda gondozásában, 224 oldal terjedelemben. A kötetben 56 kép található.

„Olaszország a »Ciclope«-et, a közös hadi tengerészet a »Najade« torpedónaszádót engedte át az Adria-kutatásokra. Hogy a kutatásokat a montenegrói és a török territoriális vizeken is folytathassák, mindkét állam külügyminisztere fog ez irányban közbenjárni.” Ez a cikk részletesen leírja a felkutatandó térséget. „Minden mérföld, amelyet a Najade és a Ciclope megtesz, minden egyes állomás jelentős lépéssel viszi előbbre az Adriáról való ismereteinket.”²⁵⁰⁶

²⁵⁰² Gonda Béla szerk.: A Tenger 3. évfolyam 1913. 9. szám

²⁵⁰³ Az Ujság, 9. évfolyam, 1911-02-26 / 49. szám

²⁵⁰⁴ Pesti Hírlap, 33. évfolyam, 1911-05-18 / 116. szám

²⁵⁰⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/Leidenfrost_Gyula

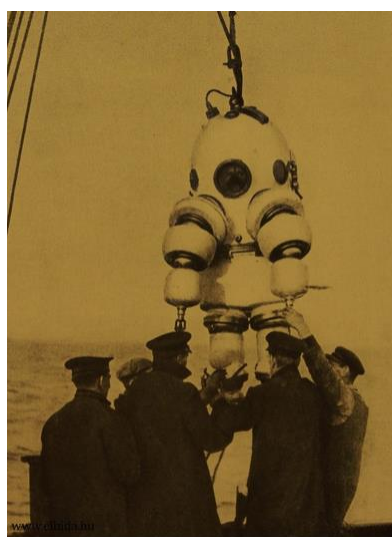
²⁵⁰⁶ Gonda Béla szerk.: A Tenger 1. évfolyam 1911 Éves tartalomjegyzék / Leidenfrost Gyula: Az Adria tudományos kutatása

A tengervíz sótartalmának meghatározására Richard-palackkal vízmintát merítenek

Vízminták merítése a Najade oldalfedélzetéről

Modern páncélos búváröltöny

(A képek a Keserű tenger című könyvből származnak.)²⁵⁰⁷

A Najade, újból végigfutott a VIII. szelvényen és a Joni-tengeren is végzett néhány megfigyelést. A fenékmélységmeghatározások, amelyeket kisebb mélységeknél kézi mélységmérővel, nagyobb mélységeknél pedig a Thomson féle mélységmérővel (400 méterig).²⁵⁰⁸

1912.

A király hajója, Triesztben pénteken (1912.08.16-án) tengerre ment a király Najade nevű hajója Léva sorhajóhadnagy parancsnokságával. A hajó megkezdte a **hatodik tudományos** cirkáló utazást az Adrián, mégpedig a Ravenna-Lussin-Rogosnica—Ortona— Mieste—Lagostino—Durazzo—Brindisi részekben. Az Expedíció vezetője és egyúttal a katonai szolgálat főnöke Kesslitz sorhajókapitány.²⁵⁰⁹ A tudományos expedíció tagjai Grund prágai, Kleb dr. és Lorz dr. bécsi tanárok az óceánográfiai, Cori J. Károly trieszti, Steuer M. innsbrucki tanárok a biológiai, Schiller József bécsi tanár pedig a növénytan kutatások részére. A tudományos bizottság a tervbevett kikötők érintésén kívül négy huszonnégyórás kutatást tervez, a strandok és a mélytenger növény- és állatvilágának megismerésére. A tudományos kutatás 3—4 hétre terjed.”²⁵¹⁰

1912-ben volt a hajó **hetedik kutatóútja**. Ekkor kiemelt figyelmet kapott a planktonok megfigyelése.²⁵¹¹

1913.

A „Najade” tengerkutató hajó nyolcadik útja az Adrián 1913.03.16— 1913.04.1. között volt.²⁵¹²

1913.05.17-én Triesztből jelentik, hogy a Najade hadihajó ma délután 5 órakor **nyolcadik tudományos (??)** Adria-kutató útjára indult.²⁵¹³

„Szerencsétlenség egy tudományos expedíción. Fiuméből jelentik: Május elején indult el Panfilli Egon korvettkapitány parancsnoksága alatt az osztrák-magyar haditengerészet Najade nevű czirkálóhajója, hogy az évekkal ezelőtt megállapított Programm szerint nyolczadik tudományos kutató útját végezte az Adriai-tengeren. Az expedícióban Keszlitz Vilmos

²⁵⁰⁷ <https://elbidaprojekt.hu/2016/09/keseru-tenger.html>

²⁵⁰⁸ Gonda Béla szerk.: A Tenger 3. évfolyam 1913. 9. szám

²⁵⁰⁹ Pesti Hírlap, 34. évfolyam, 1912-08-17 / 195. szám

²⁵¹⁰ Gonda Béla szerk.: A Tenger 2. évfolyam 1912 Éves tartalomjegyzék / Schwalm Amadé dr.: Ujabb mélytengeri háló (2 képpel)

²⁵¹¹ Gonda Béla szerk.: A Tenger 3. évfolyam 1913 Éves tartalomjegyzék / Gonda Béla: Az osztrák Adria-kiállítás Bécsben

²⁵¹² Földrajzi közlemények 1913. IV. Folyóirat szemle / 4

²⁵¹³ Az Ujság, 11. évfolyam, 1913-05-17 / 117. szám

sorhajókapitány vezetése mellett részt vettek Grund Antal dr. prágai, Kwietniewsky Károly dr. lemergi és Steuer Gyula dr. innsbrucki egyetemi tanárok, továbbá Leder Herbert dr., Schussnig József dr., Rieb István dr. és Novák Károly dr. egyetemi tanársegédek. A tudósok tengermérési, biológiai és oceanográfiai kutatásokat végeztek a következő útvonalon: Ravenna—Lussin, Ragoznicza—Ortona, Vieste—Lagostini, Durazzó—Brindisi. Az expedíció tegnap tért vissza kutatóútjáról és most jutott nyilvánosságra, hogy az expedíció útjában, plakton-kutatás közben, Steuer innsbrucki tanárt sajnálatos baleset érte. Mikor csónakba akart szállni, a kötélhágcsón elcsúszott, lezuhant és a csónak szélén néhány oldalbordáját betörte. A súlyosan sérült tudóst azonnal a legközelebbi, sebenicói kikötőbe vitték és elhelyezték a dalmát országos kórházba, ahol megoperálták. A Najade különben augusztus havában és novemberben újabb egy-egy hónapos kutatóútra indul. Az Adria északi részét ugyanis az Olaszországgal e tekintetben létrejött megállapodás szerint Ausztria-Magyarország kutatja át, míg a déli részen ezt a tudományos munkát az olasz haditengerészet Ciclope nevű kutatóhajója végzi.”²⁵¹⁴

„Tengerkutató magyar tudósok. Pólából jelentik: A haditengerészet Najade nevű czirkáló hajója 1913 szeptember hó 9-én Marschall báró korvettkapitány parancsnoksága alatt számos magyar tudóssal a fedélzetén tudományos kutató útra indul az Adrián. Az Olaszországgal kötött egyezmény szerint az Adria tudományos felkutatását Olaszország és Ausztria-Magyarország végzik és a vizsgálandó területet fel is osztották maguk között. Ausztria és Magyarország a maga munkáját megint két részre osztotta, amennyiben egyes tengerterületeket osztrák, másokat pedig magyar tudósok fognak végig járni. A Najade most is tudományos úton van, de ez idő szerint osztrák tudósokat visz fedélzetén.”²⁵¹⁵ Az expedíción a legjelesebb osztrák szakembereken kívül részt vesz Leidenfrost Gyula, a Magyar Adria Egyesület titkára is. A tengerészetifőparancsnok, Haus Antal, az egyesület kérésére most megengedte, hogy a Najade nevű hadihajót az Adria-kutatás céljaira a kvóta arányában a magyar szakemberek is használhassák. „A Magyar Adria Egyesület az felső magyar expedíciót Horváth Géza dr. udvari tanácsos vezetésével október elején rendezi s e végből összekötetésbe lépett az osztrák Adria-egyesülettel, mivel csatlakozni akar az olasz-osztrák bizottság munkálataihoz.”²⁵¹⁶

1913.10.09-én indult el Pólából Fiuméba. A hajót eredetileg 3-án várták már Fiuméba.²⁵¹⁷ A kutatáshoz a hajót Pólában átalakították.²⁵¹⁸

Az expedíció október 10-én indul. **Ez a Magyar Adria Egyesület első önálló tudományos kutatása.** Az expedíció célja a tengervízben végbemenő tünetnyek tanulmányozása mechanikai, fizikai, kémiai és biológiai szempontokból. Az expedíciónak Haas Antal tengerészeti főparancsnok az 560 tonnás „Najade“ nevű hajóját engedte át.²⁵¹⁹

A hadihajó színe olajzöld volt.²⁵²⁰

1913.10.10-én futott ki Fiume kikötőjéből az SMS Najade kutatóhajó, fedélzetén a korabeli magyar tudományos élet számos kiváló képviselőjével. A Magyar Adria Egyesület; a Magyar Nemzeti Múzeum; a Magyar Királyi Földtani Intézet; a Magyar Királyi Meteorológiai és Földmágnesességi Intézet; a Magyar Földrajzi Társaság, valamint több hazai egyetem műszereivel felszerelt hajó „utasainak” feladata egy igen nemes, a maga nemében legelső és egyedülálló „misszió” végrehajtása volt. Megtenni több mint 2.200 km (1.200 tengeri mérföld) távolságot az Adrián, s közben több mint 6.300 megfigyelést,- mintavételt,- és begyűjtést végezni, a hazai tudományos intézetek számára. Kalandokban is gazdag útjuk során az expedíció tagjai bejárták az Adria partvidékének legjelentősebb torkolatait, kikötőit,

²⁵¹⁴ Magyar Nemzet, 32. évfolyam, 1913-06-05 / 132. szám

²⁵¹⁵ Magyarország, 20. évfolyam, 1913-08-22 / 198. szám

²⁵¹⁶ Magyarország, 20. évfolyam, 1913-08-23 / 199. szám

²⁵¹⁷ Az Újság, 11. évfolyam, 1913-10-01 / 233. szám

²⁵¹⁸ Ország-Világ, 46. évfolyam, 1925-03-29 / 13. szám

²⁵¹⁹ Pesti Napló, 64. évfolyam, 1913-10-01 / 232. szám

²⁵²⁰ Nemzeti Nénevelés, 36. évfolyam, 1915-03-01 / 3. szám

legtávolabbi öbleit és szigeteit. Munkásságuk „gyümölcsei” tudományos- és népszerű ismeretterjesztő cikkek, könyvek formájában jutottak el a magyar közönséghez – immár több mint egy évszázaddal ezelőtt.²⁵²¹ A hajó kapitánya Marschall Verner báró korvettkapitány.²⁵²² Rajta kívül még két tiszt: Margelik sorhajóhadnagy és Princz fregatthadnagy vezetik a hajót. A hajóval a műszerek kipróbálása céljából ma (ez a nap pontosan nem azonosítható) próbautat tettek az öbölben, amelyen Roediger Ernő révkapitány is részt vett. Az indulásnál az egyesület fiútagjai is megjelentek.²⁵²³

„Az idő csak (október) 13-ikán fordult kedvezőtlenre, s az elementáris erővel kitörő bórá miatt az expedíció »Najade« nevű hajója kénytelen volt Carlopago kikötőjébe menekülni. Onnan másnap reggel még erősebb bórában futott ki, az idő miatt azonban mindennemű tudományos kutatás lehetetlen volt. A legöregebb tengerészek sem emlékeztek ekkora bóraviharra. A tenger porzott a széltől s a hajó orránál tovább nem lehetett látni. Egyre erősebb bórarohamok érték a hajót, s a hullámok egész a kémény tetejéig felcsaptak. A só csillogó réteggé vonta be a kéményt, amelynek Lussinban most rengeteg bámulója akadt. A »Najade« a pagói csatornába a vihar miatt nem tudott behatolni, ezért a Canale di Barbatón keresztül a Santa Eufémia öbölben vetett horgonyt. Ott az expedíció tagjai újabb vizsgálatokat végeztek. Délután még nagyobb viharban vágott neki a »Najade« az útnak, s ekkor a bórá rengeteg kárt tett az expedíció felszerelésében. A biológiai laboratórium szenvedett a legtöbbet, de megrongálódott a hidrográfiai felszerelés is. Maga a hajó is sokat szenvedett a bórától. A vihar okozta károkat az expedíció tagjai most igyekeznek pótolni s e miatt még egy napig Lussinban vesztegel a »Najade«. Innen a nyílt tengerre megy s ott Galicia, Castel di Marro és Sestrics, Giulanuova között végeznek a tudósok kutatásokat. Miután az expedíció felszerelése éppen félannyi, mint az osztrákoké volt, a kutatóknak sok nehézséggel kell megküzdeniük, de ezeket derekasan leküzdik. Ebben nagy része van különben a »Najade« parancsnokának, Marschall báró korvettkapitánynak, aki mindenben a legnagyobb készséggel segíti elő az expedíció sikerét.»²⁵²⁴

„Pelagosánál különben érzékeny veszteség érte az expedíciót, mert az egyik értékes háló az ismeretlen fenéken sziklára akadt és szétszakadt. Gravosából érkezett jelentés szerint a Najadé (október) 21-én, hajnalban odaérkezett s pénteken indul el az Adria legnagyobb mélységei felé, ahol az expedíció 1000 méteres mélységekben fog kutatni. A hajón minden rendben van.»²⁵²⁵

„A kutatásokban részt vesznek dr. Soós Lajos egyetemi magántanár, biológus, Leidenfrost Gyula, aki már régóta foglalkozik a Quarnero faunájának és halászatának tanulmányozásával, dr. Réthly Antal, a Meteorológiai és Földmágnességi Intézet asszisztense, dr. Hankó Béla egyetemi tanársegéd, dr. Koch Nándor és Szilber József, akik a hidrográfiai munkálatokat végzik és mások.»²⁵²⁶ Az expedíció legdélibb pontja Dulcignó magasságában lesz.²⁵²⁷ A nyílt tengeren a kutatásokat Galicia—Castel di Mezzo, Setrice—Pedazo és Viesta—Ragusa közti vonalakon végzik s a munkálatokat ezeknek a profilú-vonalaknak mentén Leidenfrost Gyula, az Adria Egyesület titkára, vezeti.²⁵²⁸ A meteorológiai megfigyelések a vihar alatt is folytak s Réthly Antal dr. a meteorológiai intézet asszisztense igen értékes bóratanulmányokat végzett. E megfigyelések, melyek a kereskedelmi hajózás szempontjából a Quarnerón igen nagy

²⁵²¹ <https://telekiutak.hu/archiv-kozel-kelet/>

Az Ujság, 11. évfolyam, 1913-10-01 / 233. szám

²⁵²² <https://elbidaprojekt.hu/2018/03/kalandozasok-tengeren.html>

²⁵²³ Budapesti Hírlap, 33. évfolyam, 1913-10-12 / 242. szám

²⁵²⁴ Az Ujság, 11. évfolyam, 1913-10-18 / 248. szám

²⁵²⁵ Pesti Hírlap, 35. évfolyam, 1913-10-24 / 252. szám

²⁵²⁶ Pesti Hírlap, 35. évfolyam, 1913-10-09 / 239. szám

²⁵²⁷ Budapesti Hírlap, 33. évfolyam, 1913-10-12 / 242. szám

²⁵²⁸ Világ, 4. évfolyam, 1913-10-12 / 242. szám

fontossággal bírnak s a milyeneket eddig még senki nem végzett, az expedíció legértékesebb eredményei közé fognak tartozni. Réthly dr. megállapította, hogy a bóra a megfigyelés alatt másodpercenként harmincz méter sebességgel bírt s a hajón elhelyezett igen érzékeny barográf a tájfunra emlékeztető erős kilengéseket mutatott. E kilengések később oly erősek voltak, hogy a műszer már nem is tudta jegyezni. A barométer most erősen emelkedik.²⁵²⁹

1913.10.31-án már hazai kikötőben volt a hajó.²⁵³⁰ Ez a kutatás volt a Magyar Adria Társaság első önálló kutatása, amihez egy hadihajót használhattak. Igen meglepő, hogy a napi sajtóban milyen nagy figyelmet kapott ez a tudományos expedíció.

„Az expedíció negyvenhárom állomáson végzett rendszeres biológiai és hidrográfiai vizsgálatokat, felszíni állomást pedig 143-at tartottak. Biológiai állomás huszonhét volt, fenékmintát pedig harmincöt helyen gyűjtöttek. A hajón, mely az út alatt meteorológiai állomássá alakult át, 490 léghőmérséklet megfigyelést végeztek, a hajó laboratóriumában pedig körülbelül nyolcszáz vízmintát elemeztek meg.”²⁵³¹

Utóbb az első expedíció tudományos út eredményeit vázlatosan így közölték: „Az első út munkáját a következő statisztikai adatokkal jellemzi: a behajózás 501 órájából 491-ben végeztek meteorológiai megfigyeléseket, s mivel óránként legalább nyolcféle észlelés történt, összesen 3928 megfigyelési adatot gyűjtöttek. Ezenkívül 37 léghőmérséklet villamosságig porszámolási és 115 szélesebbégi észlelést végeztek. A hidrográfusok összesen 136 felszíni állomást tartottak, a 41 elsőrendű szelvény állomáson pedig 234 vizsgálatot hajtottak végre. A Kerka folyóban három, az Omlóban négy s a Narentában három állomás volt 17 megfigyeléssel. Az összes hidrográfiai megfigyelések száma 1957. Fenékmintát 35 helyről gyűjtöttek. A biológiai munkálatok összege 295, ebből 27 fenékhálászati. A rendkívül gazdag biológiai anyag a Magyar Nemzeti Múzeum állat- és növénytári osztályába került. A feldolgozás még évekig fog tartani. Az eddig feldolgozott anyagról különböző magyar és külföldi folyóiratban jelent meg előzetes közlemény. A szivacsanyag feldolgozására dr. Babic Krunoslav zágrábi egyetemi magántanár és múzeumi őrt kérték föl. A legnagyobb mélység, amelyet a magyar tengerkutató expedíció az Adriában mért, 1221 m volt.”²⁵³²

Az 1913-ig terjedő kutatásokat Dr. KOCH NÁNDOR: AZ OSZTRÁK ADRIA-KUTATÁS EREDMÉNYEI című írása összegzi tudományos részletességgel a Tenger című újságban.²⁵³³

dr. KOCH NÁNDOR: AZ ELSŐ MAGYAR TENGERKUTATÓ EXPEDÍCIO című írása szintén igen fontos összefoglaló munka.²⁵³⁴

Koch Nándor: A magyar Adria-expedíció kémiai megfigyelései című írása a kémiai kutatásokat összegzi.²⁵³⁵

Igen fontos tudományos munka a hajó kutatóútjáról LEIDENFROST GYULA: AZ ELSŐ MAGYAR ADRIA-EXPEDÍCIO című írása amely a Tenger című újság számaiban jelent meg.²⁵³⁶

²⁵²⁹ Az Újság, 11. évfolyam, 1913-10-18 / 248. szám

²⁵³⁰ Budapesti Hírlap, 33. évfolyam, 1913-11-08 / 264. szám

Gonda Béla szerk.: A Tenger 3. évfolyam 1913Éves tartalomjegyzék / Beck Zoltán: A Dreadnought-cirkálók (3 képpel)

²⁵³¹ Budapesti Hírlap, 34. évfolyam, 1914-02-25 / 48. szám

²⁵³² Gonda Béla szerk.: A Tenger 11. évfolyam 1921. 1-3. füzet / Dr. Leidenfrost Gyula: A magyar tengerkutatás tudományos eredményei

²⁵³³ Gonda Béla szerk.: A Tenger 3. évfolyam 1913. 9. szám

²⁵³⁴ Zászlónk, 12. évfolyam, 1914-03-15 / 7. szám

Zászlónk, 12. évfolyam, 1914-04-15 / 8. szám

Zászlónk, 12. évfolyam, 1914-04-15 / 8. szám

²⁵³⁵ Magyar Kémiai Folyóirat 21. (1915) 1915 / 8. füzet / Koch Nándor: A magyar Adria-expedíció kémiai megfigyelései

²⁵³⁶ Gonda Béla szerk.: A Tenger 4. évfolyam 1914 Éves tartalomjegyzék / Leidenfrost Gyula: Az első magyar Adria-expedíció (2 térképpel és 32 képpel)

LEIDENFROST GYULA: Az Adria mélytengeri halai. (Előzetes jelentés a Magyar Tengerkutató Bizottságnak az Adria déli medencéjében végzett gyűjtéseiről) című munkája szintén az Adria magyar kutatóinak eredményeit mutatja be.²⁵³⁷

1913.11.17-én egy **újabb kutatóútra** futott ki az Adriára.²⁵³⁸ A kutatásokat a haditengerészet fedezte.²⁵³⁹

Dr. LEIDENFROST GYULA, A MÁSODIK MAGYAR ADRIA-EXPEDÍCIÓ című írása a Tenger című lapban jelent meg.²⁵⁴⁰

„Az osztrák kultuszminisztérium kérésére a Najadeot 1913. és 1914-ben a következő időszak kutatásokról kapta meg: 1913. VIII. 15. — IX. 10., XI. 15.-XII. 10.; 1914-ben pedig: február 15.-étől március 12.-éig. Ezenkívül az osztrák bizottság 1914 július havában egy három hetes utat tervez az Adria legmélyebb medencéjének tüzetes fölmérésére, augusztusban pedig egy ugyanannyi időre terjedő biológiai expedíciót akar rendezni. Mindezekon felül az osztrák Adriaverein még két rendes kutató utazást tervez, de ezek időpontja még nincs pontosan megállapítva. Az utóbbi két expedíció alkalmával az áramlásokat fogják részletesen tanulmányozni. A Magyar Adria Egyesület a Najadeot tehát csak az osztrák Adriavereintől le nem foglalt időben használhatja s ha a fenti programmban időbeli eltolódások következnek be, kutatásainkat is ezekhez kell alkalmaznunk, miután az Adriavereint a prioritás elve alapján előnyben kellett részesíteni. A leirat e tekintetben azt ajánlja, hogy a két bizottság közösen készített program alapján járjon el, nehogy a kutatások ideje egymással ütközzék. Figyelmeztet az átirat arra is, hogy a Najade fedélzetén a kutatások céljaira nagymérvű átalakítások és új felszerelések eszközöltettek, amelyek költségeit legnagyobb részt az osztrák Adria-egyesület viselte. Mivel az új berendezések leszerelése s újakkal való helyettesítése részben lehetetlen, másrészt nagyon költséges volna, a tengerészeti osztály e tekintetben is a bécsi Adriavereinnal való megegyezést tartja ajánlatosnak. A munkaterület felosztására vonatkozólag szintén a közös megállapodást javasolta a leirat mindenre kiterjedő figyelme. Mivel a haditengerészetnek — így szól az átirat — csak a monarchia két államának budgetjében biztosított összeg áll rendelkezésre s a Najade kiadásait is ebből kell fedezni, a tengerészeti osztály a hajót a magyar kutatások céljaira csak a kvóta arányában engedheti át díjtalanul. A haditengerészet kérvényünkre adott válaszát a következő érdekes kijelentéssel fejezi be: „Az igen tisztelt elnökségnek azt is szíves tudomására akarjuk hozni, hogy Magyarországnak az Adria nemzetközi kutatásában való részvételére, valamint a nemzetközi Adria-bizottságba magyar delegátusok kiküldetésére vonatkozólag 1911 óta mindkét állam magas kormánya között tárgyalás folyik, anélkül azonban, hogy az mind máig valamely kézzelfogható eredményre vezetett volna.” A magyar kutatások programját Kesslitz hajókapitánnyal, Cori és Grund professzorokkal szintén a tizedik osztrák expedíció alkalmával közösen állapították meg s a profilvonalak kijelölésénél is jó tanácsokkal szolgáltak. Az olasz-osztrák kutatások megállapították ugyanis, hogy a Quarnero elzárt medencéiben a fenékre süllyedt téli víz igen soká marad meg s lassan áramlik ki a Canale di Farasinán a nyílt Adria felé. Pericolosánál a kijövő hideg áram kétfelé szakad. Egyik ága követi a trieszti öböl partvonalát, a másik ellenben közvetlen vág át az olasz partok felé. A két ág az olasz part mentén egyesül s a Pomo-medencébe süllyed. Onnan fölemelkedve a déli nagy mélységbe ereszkedik le. A hideg víz itt leírt áramlását nyolc szelvényvonalon folytatott kutatásokból állapították meg, az Adria

²⁵³⁷ Soós Lajos, Rátz István (szerk.): Állattani Közlemények 15. (1916) 1916 / 1–2. füzet / LEIDENFROST GYULA: AZ Adria mélytengeri halai

²⁵³⁸ Pesti Napló, 64. évfolyam, 1913-11-18 / 272. szám

²⁵³⁹ Gonda Béla szerk.: A Tenger 4. évfolyam 1914 Éves tartalomjegyzék / Leidenfrost Gyula: Az első magyar Adria-expedíció (2 térképpel és 32 képpel)

²⁵⁴⁰ Gonda Béla szerk.: A Tenger 14. évfolyam 1924. 1-6. füzet / Dr. Leidenfrost Gyula: A második magyar Adria-expedíció

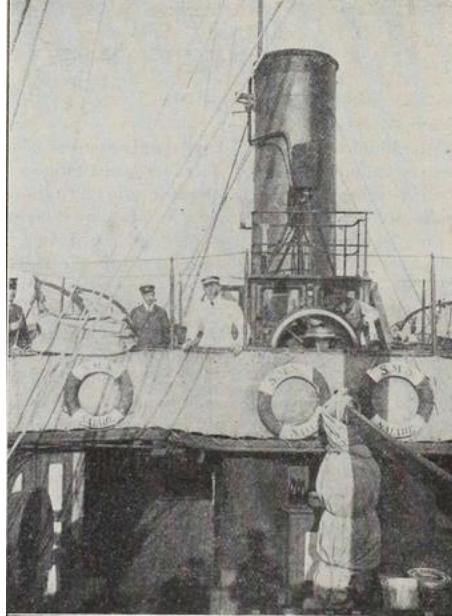
hatalmas medencéjéhez képest a profilvonalak száma tehát elenyészően csekély. Különösen nagy szükség volna újabb profilok beigtatására az északi és a déli medencék peremén, hogy a hideg áramnak a Pomo-mélységbe s a déli medencébe való lesüllyedése közvetlenül vizsgálható legyen. Ez volt az indítéka annak, hogy első tervezetünkbe a nyílt Adrián az olasz és osztrák szelvényvonalak közé Galicia—Castel di Mezzo, Sestrice — Giulianuova (Pedaso), továbbá Gravosa — Vieste közé három új, magyar szelvényt iktattunk. Ugyancsak e hidrográfiai viszonyok voltak az irányadók a guarnerói profilvonalak kijelölésénél is, amelyet szintén Grund és Kesslitz tanácsait tekintetbe véve, hajtottunk végre. Miután az osztrák bizottság a fentebb említett hidrográfiai jelenség legfontosabb biológiai bizonyítékát, a scampit a hideg áram mentén, az olasz partokon mindenütt megtalálta, önként következik, hogy a magyar szelvények kijelölésénél a biológiai kutatások követelményei a hidrografiáéval egyenlőképp mérlegeltettek. Programmunkat különben is — épp az osztrák expedíció szerzett tapasztalatok alapján — úgy állítottuk össze, hogy a kutatások e két legfőbb iránya egymással egyensúlyban legyen. Az expedíciót eredetileg szeptember 10.-étől a hónap végéig terveztük s a tengerészeti parancsnokság kérésünkre már intézkedett is, hogy a Najade szeptember 9.-én Fiumében legyen. Már az első napokban kitűnt azonban, hogy az előkészületek sokkal több időt vesznek igénybe s így az indulás idejét egy hónappal el kellett halasztanunk. Ez az egy hónap a felszerelés megfeszített munkájával telt el.”

dr. Réthly légköri elektromossági mérést végez.

A fenti szövegrészlet és a kép a Tenger című újságból származik. A cikk részletezi a tudományos kutató munkát is.²⁵⁴¹

²⁵⁴¹ Gonda Béla szerk.: A Tenger 4. évfolyam 1914 Éves tartalomjegyzék / Leidenfrost Gyula: Az első magyar Adria-expedíció (2 térképpel és 32 képpel)

A hajó parancsnoki hídja.²⁵⁴²

1914.

1914-ben az aktív flotta tagja.²⁵⁴³

1914.02.16-án Triesztbe érkezett, hogy fedélzetére vegye a tizenkettedik és egyben utolsó Adriai-tenger felfedezésére indult expedíció tagjait. A hajó parancsnoksága ismét von Marschall báró korvettkapitány kezében van. A főtitzt Margelik hadnagy. A tudományos személyzet tagjai: A. Grund professzor oceanográfus (Bécs), Dr. Pollak meteorológus (Prága), Dr. Karl Cori professzor biológus (Trieszt), valamint Josef Schiller professzor (Bécs), Dr. Otto Storck (Bécs), Dr. M. Kleb (Bécs), Dr. Ernst Nowak (Prága) és Dr. C. Seefeldner (Trieszt). A "Najade" ma 17-én délután fog kifutni.²⁵⁴⁴

A Najade legénysége három héten keresztül folytatott tudományos kutatásokat. A hajó 1200 tengeri mérföldet tett meg és 6332 vizsgálatot és megfigyelést végeztek. Ebben az évben a **második magyar expedícióra** 1914.04.14-i fiúmei indulás után került sor, aminek során 7000-nél is több vizsgálatot sikerült elvégezni. A Najade az expedíció ideje alatt Marschall Verner báró korvettkapitány parancsnoksága alatt fog állani, az első tiszt Margelik Tódor sorhajóhadnagy lesz. Az expedíció egész az albán partokig hatol le.²⁵⁴⁵ A haló legénysége 50 fő.²⁵⁴⁶ (Máshol a második út megkezdését 1914.05.09-re teszik Fiuméből kiindulva.²⁵⁴⁷)

²⁵⁴² Zászlónk, 12. évfolyam, 1914-03-15 / 7. szám

²⁵⁴³ Die Zeit, März 1914-03-22

²⁵⁴⁴ Reichspost, Februar 1914-02-17

²⁵⁴⁵ Az Újság, 12. évfolyam, 1914-04-11 / 87. szám

²⁵⁴⁶ Magyar Hírlap, 1914-04-17 / No. 91

²⁵⁴⁷ Gonda Béla szerk.: A Tenger 15. évfolyam 1925. 1-3. füzet / Magyar Asztal a Nápolyi Zoológiai Állomáson.

Őfelsége "Najade" hajója

2548

A kutatók a hajón.

Az 1911-1914-es kutatásokat Alfred Grund és Brückner Eduard adta közre Die Kreuzungsfahrt SMS "Najade" in der Hochsee der Adria című munkájukban.²⁵⁴⁹

2550

A hajó legénysége.

Tisztek a parancsnoki hídon.

²⁵⁴⁸ <https://elbidaprojekt.hu/2018/03/kalandozasok-tengeren.html>

²⁵⁴⁹ <https://catalog.hathitrust.org/Record/007160437>

²⁵⁵⁰ <https://telekiutak.hu/archiv-europa-rejtett-kincsei/az-első-magyar-adria-kutató-expedíció-110/>

„ (Az Adriaexpedíció megérkezése.) Fiuméből jelenti tudósítónk: A Magyar Adria Egyesület Adria-kutató expedíciója a Najade hadihajó fedélzetén ma visszaérkezett fáradtságos útvjáról. Az expedíciót Leidenfrost Gyula, az Adria Egyesület titkára vezette. Az expedíció kétezer mérföldet tett meg az Adrián, melynek szigetvilágát és nyílt medencéjét szélteben-hosszában átkutatta. A négy hétig tartó után az időjárás eléggé kedvező volt. Az expedíció sikerét nagyban előmozdította a Najade parancsnokának, Marschall Werner báró korvettkapitánynak és Margelik Tódor sorhajóhadnagynak ritka előzékenysége is. Az expedíció előbb a Quarneróban végzett kutatásokat. Innen az északdalmát szigetvilág kutatására indult, majd felkereste az Adria legtávolabb fekvő, elhagyatott szigeteit. A Pomo-medencében az expedíció megállapította a szkampi rákfaj elterjedésének pontosabb határait és a legmodernebb hálókkal végzett halászati kísérletekkel nagy szolgálatot tett a gyakorlati tengerhalászatnak is. Az albán pontokkal szemközt levő déli medencében 1221 méter mélységet mértek. Ezen a helyen a Najade kotróhálókkal halászott s nyolc órán keresztül vontatta az öt hálóból kombinált ivadéktrawlf. A halászsákmány itt, ahol ember még nem halászott, bámulatos eredménnyel járt. Az örök sötétség honából számtalan csodálatos élőlény, egész sereg világító hal került napfényre. A gyűjtött anyag a Nemzeti Múzeum állattárába, részint pedig botanikai osztályába kerül. A nehéz munkából megtérő expedíció tagjait a partraszállásnál az Adria Egyesület elnöke, Gonda Béla miniszteri tanácsos üdvözölte, akinek köszönhető, hogy Magyarország is részt vehetett abban a nagy nemzetközi vállalkozásban, amelyet a Földközi-tenger gyakorlati és tudományos tanulmányozására a monákói fejedelem megindított.”²⁵⁵¹ Ezen a kutatóúton részt vett résztvevői dr. Marczell György meteorológus, dr. Koch Nándor, dr. Maucha Rezső, dr. Maros Imre hidrográfusok, dr. Szüts Andor és dr. Kümmerle Béla biológusok.²⁵⁵² A Najade parancsnoka, Marschall Verner báró korvettkapitány és Margelik Tódor sorhajóhadnagy ritka előzékenységgel mozdították elő a magyar Adria-expedíció sikerét.²⁵⁵³

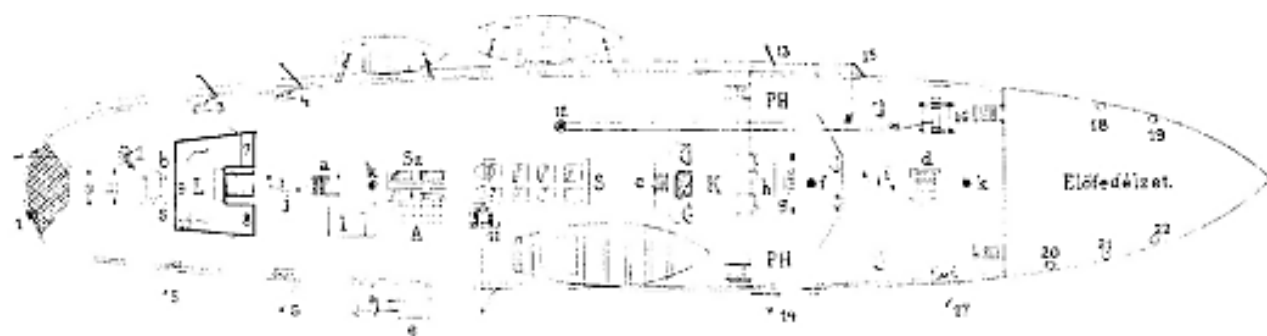
A hajó 1914-es kutatómunkájáról a Természettudományi Füzetek - A Délmagyarországi Természettudományi Társulat közlönye 38. (1914) 1914 / 1. füzet / Dr. Réthly Antal: A tengerkutatásról, különös tekintettel a Magyar Adria-Egyesület tengerkutató száma tudósít.²⁵⁵⁴

²⁵⁵¹ Budapesti Hírlap, 34. évfolyam, 1914-05-12 / 111. szám

²⁵⁵² Pesti Hírlap, 36. évfolyam, 1914-05-12 / 111. szám

²⁵⁵³ Magyar Hírlap, 1914-05-13 / No. 112

²⁵⁵⁴ Természettudományi Füzetek - A Délmagyarországi Természettudományi Társulat közlönye 38. (1914) 1914 / 1. füzet / Dr. Réthly Antal: A tengerkutatásról, különös tekintettel a Magyar Adria-Egyesület tengerkutató

14. kép. A „Najade” fedélzet. A fedélzet beosztása és a műszerek elhelyezése. — A akadémia, M közmű, L nagy laboratórium, PH parancsnoki híd, S szélkamra, Sz a szél felületi alakja, a lejáró a szélkőbe, b szél az állati kabókhoz, c lejáró a gépváza, d ajtó a desztilláló helyiségre, e hajófény, f kompass, g kormánykerék, h a reflektor hídja, i – j pumpák, k – k aló- és főborda, l kis laboratórium. — 1. a „Neptun” log, 2. Thomson féle mélységmérő (a Nansen-féle laboratóriumára), 3–5. közi felvonások, 6. biológiai dolgozószoba a nagy laboratóriumon, 7. vegytanok dolgozóhelye, 8. meteorológiai műszerek helye, 9. hidrógráfusok dolgozószobája, 10. állomás felvonás, 12. a drótközi felvonás, 13–14. az expedíció mérőműszerei: 13. a parancsnoki híd, 15. darab a drótközi felvonásról, 16. galifelvonás, 17. Tisztelet-felvonás, 18. szélkamra, 19. párologtató, 20. szélkamra, 21. elektrométer, 22. parancsnoki híd.

2555

Az Adria-kutatóbizottság 1913. októberében és 1914. áprilismájusában végzett expedíciója alkalmával gyűjtött, nagyobbára mikroszkópi állatokat ismertette és összehasonlította az eredményeket az osztrák és horvát kutatók eredményeivel.²⁵⁵⁶

DR. SZÜTS ANDOR: Az Adria planktonja és a Magyar Adria Egyesület kutatásai a «Najade» hadihajón című munkája foglalja össze a planktonkutatás eredményét.²⁵⁵⁷

A kutatóút különböző kalandokra is módot teremtett. Erről ír például Hankó Béla, Fókavadászat az Adrián című írása.²⁵⁵⁸

A magyar tengerkutató hajó költségeire öfelségétől a királytól 2000 koronás adomány érkezett s a megindított gyűjtés eddig 12.000 koronán felüli összeget eredményezett.²⁵⁵⁹

Sajnos a további magyar expedíciókat megakadályozta az I. világháború. A trianoni békeszerződést követően pedig lassacskán elhalt hazánkban a tengerkutatás utáni érdeklődés.²⁵⁶⁰

Az 1911-1914 között zajlott kutatásoknak hatalmas irodalma található a magyar és német nyelvű újságokban. Azonban nem célozom ezen kutatások részletes tudományos bemutatása. Az összegyűjtött tengeri élővilág preparátumai a Magyar Nemzeti Múzeumba kerültek. Sajnos a kutatások feldolgozása 1921-ig is csak nagyon hiányosan történt meg.²⁵⁶¹

A Najade tizenkét kutatóutat tett meg az Adrián, feltehetőleg 1911-1914 között. Az összes úton részt vett Dr. Grund Alfréd. Ő viszont az anyag végső feldolgozását már nem tudta elősegíteni, mert 1914.11.11-én hősi halált halt a haza védelmében.²⁵⁶² A sajtó szerint lehet, hogy volt 13. út is. Az utak számozása néhol zavaros.

Jelen munkámnak nem célja a kutatóutak és azok eredményének részletes elemzése, de akit érdekel, az megtalálhatja a fenti oldalakon a legfontosabb beszámolókat a hajó magyar

²⁵⁵⁵ Gonda Béla szerk.: A Tenger 4. évfolyam 1914 Éves tartalomjegyzék / Leidenfrost Gyula: Az első magyar Adria-expedíció (2 térképpel és 32 képpel)

²⁵⁵⁶ Természettudományi Közlöny 47. évfolyam, 1915-09-01 – 09-15 / 633-634. füzet

²⁵⁵⁷ Soós Lajos, Méhely Lajos (szerk.): Állattani Közlemények 14. (1915) 1915 / 1. füzet / DR. SZÜTS ANDOR: Az Adria planktonja és a Magyar Adria-Egyesület kutatásai a «Najade» hadihajón

²⁵⁵⁸ Vadászat és Állatvilág, 14. évfolyam, 1914-08-15 / 16. szám

²⁵⁵⁹ Pesti Hírlap, 36. évfolyam, 1914-05-26 / 122. szám

²⁵⁶⁰ https://vizmerce.blog.hu/2020/04/20/tengerre_magyar_277

Az Újság, 12. évfolyam, 1914-04-01 / 78. szám

²⁵⁶¹ Szózat, 3. évfolyam, 1921-10-09 / 225. szám

²⁵⁶² Gonda Béla szerk.: A Tenger 5. évfolyam 1915, Kisebb közlemények, Tengerkutatás

kutatóúttjáról. A jelek szerint osztrákok is végeztek vele már 1911-ben adriai kutatásokat, de azok eredményeire sajtóbéli forrást nem találtam eddig.

1915-ben vizet szállított a Losinj sziget lakói részére.

1918 novemberében a hajót az olaszok foglalták el, de nem osztották be a Regia Marinába.

1920-ben átmenetileg Jugoszlávia kapta meg.

A Trianoni béketárgyalás során, a hajót kereskedelmi hajóként sorolták fel, annak ellenére, hogy a Monarchia haditengerészetének volt a felfegyverzett hajója.²⁵⁶³

1923 szeptemberében Susakban az olaszok átadták a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságnak és a tivati (Teodo-i) fegyvertárba vontatták, ahol a „Jugoszláv” Királyság kiképzőhajójává alakították át Sitnica (Ситница) néven és besorozták a JKRM kötelékébe. Parancsnoka Stjepan Perok korvettkapitány.

1924-ben átadták a gruži (gravosai) haditengerészeti akadémiának.

1925.06.06-1925.11.05 között tette meg az első külföldi útját jugoszláv zászló alatt: Felkereste Korfút, Patraszt, Iteat, Pireuszt, Pároszt (ott Theodorosz Pangalosz görög miniszterelnök látogatta meg), Thesszalonikit és Argostolist és Kefalóniát. A hajó parancsnoka Bernhard Jeločnik fregattkapitány.

1928 és 1929-ben tengeralattjáró-vontatóként (Hrabri és Nebojša) és motoros csónakok anyahajójaként szolgált.

1928.04.08-án két tengeralattjárót kísért Tivat-ba.

1929-ben a hajó és az általa kísért tengeralattjárók Alexandriában és Bejrútban jártak.

1930 februárjában a "Smeli" tengeralattjáró az "Osvetnik" tengeralattjáróval és a "Sitnica" tengeralattjáró anyahajóval együtt ellátogatott Splitbe.²⁵⁶⁴

1941.07.21-én az olaszok Tivatnál elfogták és átnevezték Curzola-ra és besorozták a Regia Marinába tengeralattjáró ellátó hajóként.

1943.

1943 szeptemberében Máltán internálták a brittek.

1943.11.23-án az emigráns jugoszláv kormány vette át a hajót Máltán. Ekkor visszakeresztelték Sitnica-ra.

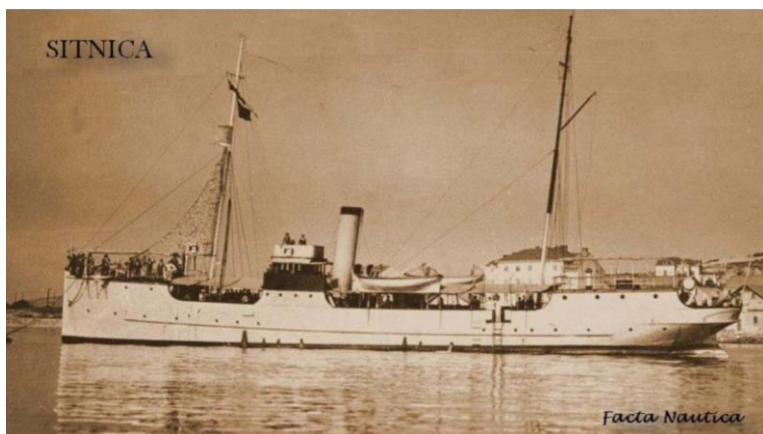
1945.07.09-én a jugoszláv haditengerészet kapta meg, majd 1945.08.09-én átnevezték Vis-re.

1952-ben egy 16 aknakeresőből álló hadosztály zászlóshajója lett, és PB21-Miner-re nevezték át. **1960**-ban a tengeralattjárókhöz osztották be, majd **1962**-ben leszerelték.²⁵⁶⁵

²⁵⁶³ Cholnoky Jenő (szerk.): Cholnoky Jenő (szerk.): A magyar békeszerződés. A magyar béketárgyalások 1-2. (Budapest, 1920-1921) A Magyar béketárgyalások II. kötet / C) Kísérőjegyzék

²⁵⁶⁴ <https://www.facebook.com/rojalclub/posts/%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B5-%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%B5-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%99%D0%B5%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B5-%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BD%D0%B5-%D0%BC%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%86%D0%B51-%D1%85%D1%80%D0%B0%D0%B1%D1%80%D0%B2-%D0%BD%D0%B5%D0%B1%D0%BE%D1%98%D1%88%D0%B03-%D1%81%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D0%B84-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%BC%D0%BE/1441033257582314/>

²⁵⁶⁵ <https://www.paluba.info/smf/index.php?topic=9926.0;wap2>

Parancsnoka:

Lewa (Léva) sorhajóhadnagy 1911, 1912

Gottstein korvettkapitány 1911, 1912

Keszlitz Vilmos sorhajókapitány 1913

Marschall Verner báró korvettkapitány 1913-1914

Stjepan Perok korvettkapitány 1923

Bernhard Jeločnik fregattkapitány 1925

Branislav Protić sorhajókapitány 1941

²⁵⁶⁶ https://forummarine.forumactif.com/t8239-marine-yougoslave#google_vignette